

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2012-10-12

HSN 1209-1071

Handläggare:
Bengt Haglund

Yttrande över motion 2011:42 Conny Fogelström m.fl. (S) om rätten till glasögon måste säkerställas för barn med behov

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion av Conny Fogelström m.fl. (S) om rätten till glasögon måste säkerställas för barn med behov. I motionen föreslås att en kartläggning ska göras i Stockholms län av i vilken omfattning barns behov av glasögon inte tillgodoses på grund av föräldrarnas ekonomiska omständigheter.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2012-10-12
Motion 2011:42 av Conny Fogelström m.fl. (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för äldre och multisjuka.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna förvaltningens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens förslag till yttrande

År 2003 tog Stockholms läns landsting ett beslut om att från och med 2004 ta bort glasögonbidraget för barn. Glasögonbidraget beviljades för barn upp till 18 år och var 300 kronor vartannat år. Besparingen beräknades till 1,9 miljoner kronor per år. Bidragets värde hade på grund av inflationen successivt urholkats och kostnaderna för administration stod inte i rimlig proportion till bidragets storlek.

Nuvarande regelverk innebär att barn som har afaki (avsaknad av lins) eller diplopi (dubbelseende) får glasönglas kostnadsfritt upp till 8 års ålder, under förutsättning att brukaren väljer landstingets upphandlade glas. För personer äldre än 8 år är kostnaden max 1000 kronor per år för glasönglas, även här är förutsättning att det är landstingets upphandlade glas som väljs. Om personen önskar glasönglas som är högbrytande, hårdhetsbehandlade, reflexfria o. s. v. utgår egenavgift för detta utöver de 1000 kronorna.

Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2013 genomföra en utredning för att fastställa utformning och omfattning av ett nytt glasögonbidrag för barn. Glasögonbidraget införs preliminärt under 2014. En kartläggning av hur många barn som inte tillgodoses med glasögon på grund av föräldrarnas privatekonomi torde kunna inrymmas i detta uppdrag.

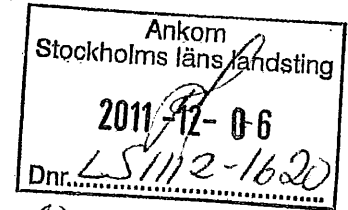
Den kommande utredningen under 2013 avseende utformning och omfattning av ett nytt glasögonbidrag för barn kommer även att innehålla en prognostiserad kostnadsberäkning.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef



MOTION
2011-12-01



(om att) 2011:42

Motion från Conny Fogelström m.fl. (S) "Rätten till glasögon måste säkerställas för barn med behov"

Stockholms läns landsting har antagit handlingsplanen "Stärk barnets rättigheter och delaktighet". Densamma ska utgöra underlag för arbetet med Barnkonventionen inom landstinget, och enligt planen ska alla verksamheter arbeta med att stärka barnets rättigheter. "Alla medarbetare har ett eget ansvar att lyssna på barn och ungdomar och verka för deras bästa". "Vi måste beakta barnens bästa och då krävs kunskap om barns utveckling och behov". "Vi måste ha kunskap om barns hälsa och levnadsvillkor". Många vackra ord men hur står det till egentligen?

I dag är det självklart att hörselskadade barn får tillgång till hörapparat för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen och delta i gemenskapen med andra barn på fritiden. Men denna insikt gäller inte barn med synfel trots att deras begränsningar skulle kunna ses som likställd med hörselskadades. Vi menar att nedsatt syn och synfel borde betraktas på samma sätt som nedsatt hörsel eller annan funktionsnedsättning. Detta är nödvändigt för att barn ska kunna hänga med i skolan och delta i gemenskapen med sina kamrater.

Synfel hos barn är ett medicinskt problem och många av landets barnläkare hävdar också att glasögon ska ses som en medicinsk behandling så länge synen utvecklas på barnen. Barn som inte får rätt glasögon i tid riskerar nämligen att få förstörd syn under resten av sina liv. Detta är förstås oacceptabelt, men trots detta krassa faktum är skillnaderna mycket stora hur landets olika landsting ser på saken och bidragen till barns glasögon varierar väldigt mycket mellan landstingen. Vi konstaterar att Stockholms läns landsting är det enda landsting i hela Sverige som inte ger något som helst hjälp till barn med nedsatt synförmåga.

Tidigare fanns det ett rikstäckande bidrag till barns och ungdomars behov av glasögon. Detta slopades dock under det ekonomiska stålbadet vårt land genomled i mitten av 1990-talet, och olika optiker bekräftar att försäljningen av barnglasögon har minskat dramatiskt efter detta beslut. I dag är risken stor att många barn går till skolan varje morgon utan de glasögon de skulle behöva för att kunna tillgodogöra sig utbildningen optimalt.



Även i Stockholms läns landsting fanns fram till år 2004 ett blygsamt bidrag á 300 kr per barn. Den måttliga summan gjorde att antalet sökande var lågt vid avskaffandet och administrationskostnaden per utdelat bidrag sällsynt hög. I det svåra ekonomiska läge som då var rådande i landstinget avskaffades bidraget.

Det förhindrar inte att på nytt pröva förutsättningarna för landstinget att ta sig an frågan om landstingets roll för att stödja barns rätt till en fullgod syn. Föreningen Majblomman har under hösten genomfört en opinionsundersökning som visar att 11 procent av föräldrarna med barn i grundskolan uppger att de av ekonomiska skäl någon eller flera gånger väntat med att hämta ut glasögon. Undersökningen bör ses som en allvarlig indikation på att problemet kan vara större än vad som tidigare varit känt, även om frågeställningen i undersökningen skulle behöva utvecklas för att en mer säker bild av situationen ska kunna erhållas.

Hur situationen är specifikt för Stockholms län vore särskilt intressant att kartlägga ytterligare, just eftersom Stockholms läns landsting är det enda som inte lämnar glasögonbidrag till barn. Om det visar sig att problemet med att fler barn på grund av ekonomiska skäl blir utan glasögon här i vårt län jämfört med andra län, så torde slutsatsen vara uppenbar att ett sådant stöd har betydelse och rimligen även införas i Stockholms län.

I barnkonventionen talas om barnens rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Men för många familjer kan t.ex. kostnaderna för barnens glasögon, mediciner och hjälpmedel utgöra ett hårt slag mot den egna hushållsbudgeten. Det är svårt att ta in men alla föräldrar har inte de ekonomiska möjligheterna att kunna ge sina barn det bästa.

Nästan hundra år efter att den första majblomman såldes till förmån för barn med tuberkulos finns det omkring 150 000 ekonomiskt utsatta barn i vårt land, och det handlar om barn som har det besvärligt på grund av sjukdom, funktionshinder eller social situation. En hel del av dessa barn bor i Stockholmsregionen.

Skillnaden mellan de som har och de som inte har ökar också i Sverige, och de ekonomiska klasskillnaderna ser dessvärre ut att bli allt mer permanenta. Ensamstående med barn är den grupp som halkar efter mest, och vi befinner oss idag långt ifrån det mål som den förra socialdemokratiska regeringen satte upp; att halvera antalet socialbidragstagare jämfört med år 1999.

Det här är en mycket oroande utveckling. Barn som är i behov av glasögon måste givetvis få tillgång till det. I första hand kan man tycka att detta är regeringens ansvar, och att de borde upprätta gemensamma riktlinjer för landstingen, men den frågan



styr inte landstingsfullmäktige över även om vi kanske kan enas över partigränserna om att tillskriva regeringen om saken.

Men vi som är politiskt förtroendevalda i Stockholms läns landsting kan inte vänta på att regeringen ska ta ett initiativ utan vi måste hjälpas åt och säkra att alla barn får de glasögon de faktiskt behöver, oavsett föräldrarnas ekonomiska situation och oavsett var i landet de bor.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

att uppdra till landstingsstyrelsen att göra en kartläggning i Stockholms län av i vilken omfattning barns behov av glasögon inte tillgodoses på grund av föräldrarnas privat-ekonomiska omständigheter.

Stockholm den 1 december 2011

Conny Fogelström (s)

Monica Lindgren (s)

Ing-Marie Elfström (s)